

Västerbottens Ornitologiska Förening

Verksamhetsberättelse 2025

Styrelsen:

Bertil Strömberg, ordförande

Christina Adolfsson, kassör

Rolf Segerstedt, sekreterare

Dag Österlund, webbansvarig, medlemssekreterare

Ledamöter: Christer Olsson, Jan-Erik Wallin Michael Gruber

Suppleanter: Jack Lysholm och Per-Olof Nilsson

Revisor: Torbjörn Ros, Roger Viklund, ersättare: Karl-Gunnar Rehn, Tomas Brodin

Valberedning: Carl-Arne Nyström (sammankallande), Lars Sjögren, Rolf Sandberg

Tidskriften *Fåglar i Västerbotten*

Christer Olsson, redaktör och ansvarig utgivare

Redigerare: Nina Boström

Hemsidan: Dag Österlund, webbansvarig

Viltförvaltningsdelegationen (VFD): Christian Emilsson, Gargnäs, representerar VOF i delegation under Länsstyrelsen, Västerbotten

Lokala kontaktpersoner:

Bjurholm (fortfarande vakant!)

Dorotea: Per Anders Persson

Lycksele: Per Hansson

Malå: Alf-Rune Öberg

Nordmaling: Jean-Michel Roberge

Norsjö: Carina Röös Lindmark

Robertsfors: Leif Bildström

Skellefteå: Mattias Laisfeldt

Storuman: Håkan Rune

Sorsele: Bernt-Erik Nordenström

Vilhelmina: Inga Olofsson

Vindeln: Henrik Sporrang

Vännäs: Christer Laggår

Åsele: Sture Gustafsson

Lokalföreningar: Umeå Fågelförening (UFF), vilande under året 2025

Projekt och verksamheter under VOF:

Projekt Havsörn, projektansvarig Jan-Erik Wallin (se verksamhetsrapport nedan)

Projekt Kungsörn, projektansvarig Per-Olof Nilsson (se verksamhetsrapport nedan)

Projekt Pilgrimsfalk, projektansvarig Stefan Delin (se verksamhetsrapport nedan)

Projekt Jaktfalk, projektansvarig Christian Emilsson (se verksamhetsrapport nedan)

Projekt Berguv, projektansvarig Niklas Andersson (se verksamhetsrapport nedan)

Projekt Vitryggig hackspett, projektansvarig Roger Olofsson, Christer Olsson (se verksamhetsrapport nedan)

Stora Fjäderäggs Fågelstation (SFF): Christer Larsson, Andreas Garpebring, Anna Hallmén (se verksamhetsrapport nedan)

Umedeltats Fältstation (UDF): Per Bernhardsson (projektansvarig), Tomas Brodin, Ulf Skyllberg, Jan Roslin, Erik Andersson, Stefan Delin (se verksamhetsrapport nedan)

Regionala Rapportkommittén (RRK): **Andreas Garpebring**, sammankallande för Västerbottens landskap (se verksamhetsrapport nedan), Södra Lappland: Isak Valström, Håkan Rune

Umeå Fågelförening (UFF): vilande 2025

Medlemmar och medlemskap

Medlemsantalet vid årets utgång, enligt uppgift från riksföreningen BLS (BirdLife, Sverige) uppgick totalt för 2025 till 463 medlemmar (en minskning med 8 medlemmar sedan 2024, varav 4 avlidna). Det totala medlemsantalet avspeglar dels sk. *direkta* medlemmar i VOF, 218 st., en ökning med 7 medlemmar sedan 2024, 1 utlandsmedlem och 7 ungdomsmedlemmar (till *direkta* medlemmar räknas de som betalt VOF's medlemsavgift, får tidning och fågelrapporten) och dels sk. *integrerade* medlemmar, dvs. medlemmar i BLS och skrivna i Västerbottens län, 221st, och *därmed* även medlemmar i VOF. (Du som är *direkt* medlem i VOF, men inte betalande medlem i BLS är då *integrerad* medlem i BLS). (Diskrepansen mellan dessa medlemssiffror ovan avspeglar icke-betalande familjemedlemmar, 24 st!)

Förändringar i dessa medlemssiffror beror delvis på exakt när slutrapporteringen görs och när inbetalningarna görs och registreras

På hemsidan under "Om föreningen/bli medlem" är det lätt att registrera medlemskapet, såväl för nya som gamla medlemmar. I enlighet med tidigare beslut gäller att personer under 25 år endast betalar halv medlemsavgift. Det är också möjligt att där skriva in mailadressen, *vilket vi härmed uppmanar alla att göra!* Med en komplett lista på medlemmarnas mailadresser blir det enkelt att nå alla med viktig föreningsinformation, inte minst utlysningen av kommande årsmöten, men även andra eventuella händelser av intresse för föreningens medlemmar. Listan är ännu inte helt fullständig.

Tidningen Fåglar i Västerbotten

Medlemstidningen FiV har utkommit med sina 2 planerade nummer under 2025. Vår redigerare, Nina Boström, har förtjänstfullt redigerat redaktör Christer Olssons material (inklusive bilder från många av våra fotograferande medlemmar) till 2 fina tidskriftsnummer, Stort Tack Christer och Stort Tack Nina, vi hoppas ni vill fortsätta att sköta tidningen!

På hemsidan hittar man i pdf-format samtliga nummer av "Fåglar i Västerbotten" från 2011–2023. Gå till Arkiv och skriv "Fåglar i Västerbotten" i rutan för "Sök artiklar" så hittar du dem (äldre nummer finns inte i digital form, utan måste skannas om de skall bli digitalt tillgängliga).

Den Regionala Rapportkommittén, RRK

RRK lyckades inte under 2024 slutföra "Fågelrapport för Landskapet Västerbotten 2022", som vi hoppades på, men nu under 2025 händer det saker. *Fågelrapport, Landskapet Västerbotten 2024* (Nr 49) är under slutredigering och kommer vilken dag som helst! Rapporterna för 2022 och 2023 är i stort sett också färdiga, även dessa kommer under innevarande år. Märk väl att rapporten 2024 är Nr 49, det innebär att Fågelrapporten 2025 blir VOF's 50:e Fågelrapport – om den kommer! Det är inte självklart, tyvärr. Det är en hel del arbete med att sammanställa fågelrapporterna. Det behövs mer folk som är villiga att arbeta med detta. Du som kan tänka dig att göra en insats kommer att få hjälp och information av vad arbetet innebär från de mer erfarna RRK:arna. Ta kontakt med t.ex Marcus Östman eller annan i RRK. Mer om RRK nedan under Projekt och Verksamheter 2025, se även Hemsidan under RRK.

Samtliga tidigare rapporter från 2011–2021 finns tillgängliga i pdf-format på hemsidan.

Hemsidan

Vår hemsida fungerar på ett utmärkt sätt, och är ett betydande forum i kommunikationen mellan såväl föreningens medlemmar som mellan föreningen, allmänheten och media. Ofta finns även länkar till Facebooksidorna: Fåglar i Västerbotten och Fågelskådning i Umeå. Du kan även enkelt länka till BirdLife Sveriges fylliga hemsida. En direkt länk till Västerbottens Naturskyddsförening är på gång och det finns fler sidor på nätet som vi lämpligen kan länka till och som är relevant för VOF's verksamhet – kom gärna med förslag på lämpliga länkar!

Styrelsens arbete 2025

Styrelsen har under verksamhetsåret, i likhet med förra året, genomfört 7 protokollförda sammanträden. Vid flera sammanträden har några styrelsemedlemmar deltagit via länk, andra med

s.k. fysisk närvaro. Det har fungerat mycket bra och öppnar för möjligheten att styrelsemedlem inte nödvändigtvis måste bo eller befinna sig i Umeå för att delta i styrelsen arbete.

Olika fågelskyddsarbeten och andra ärenden

Styrelsen har under verksamhetsperioden inlämnat hela 70 skriftliga yttranden baserade på remisser i olika fågelskyddsärenden. Av dessa yttranden utgörs 54 av naturreservatsärenden från Länsstyrelsen i Västerbotten, 2 om täktverksamheter, 4 om vindkraftsparker, 3 om kraftledningsdragningar, 1 om skogsavverkning, därtill kommer ett ärende om solcellspark, Sävar, lagring av miljöfarligt avfall, Västerslätt, ett om elektrifiering av Västerbotten och 3 ärenden om markdragning av vätgasledning längs Västerbottens kustland (ja, ett ärende gäller vätgasledning Skellefteå-Boden).

Naturreservat

Föreningen får från Länsstyrelsen i Västerbotten, som framgått, ett betydande antal remisser rörande inrättande av nya naturreservat, uppdateringar av skötselåtgärder etc. Vi har sällan anledning att invända mot dessa projekt, snarare applådera! Yttrandena har med åren mer eller mindre standardiseras till, kortfattat, påpekande om: stor försiktighet och krav på god kunskap vid naturvårdsbränning, och ej under häckningstid; att leddragningar i reservaten noggrant beaktar risken för störningar av häckning för särskilt störningskänsliga fågelarter; att skoterkörning begränsas till leder och inte tillåts utan begränsning bara för att det är snö eller väl tjälad mark eller is – inte minst för att många störningskänsliga fågelarter inleder sin häckning mycket tidigt under vintern; slutligen brukar vi hävda att naturreservaten primärt har som mål att skydda natur och sekundärt att understödja det rörliga friluftslivet! Dock våra senaste yttranden har blivit betydligt mer detaljerade, då det visat sig möjligt för oss att *systematiskt* nyttja alla styrdokument från särskilt BirdLife Sverige och Naturvårdsverket. Nya tider, nya metoder – gäller även andra remissärenden.

Täktverksamhet

Yttranden har gällt berg- och grustäkter där vi i flera fall – som vanligt – påpekat vikten av att vara vaksam vad gäller inte minst berguven, men även andra rovfåglars intresse för bergtäkter och inbjudande klippavsatser. I många dylika ärenden där vi inte har förstahandsinformation, har vi fått inskränka oss till att kräva att professionellt utförd inventering av områdets skyddsvärda natur måste genomföras som beslutsunderlag inför eventuellt beviljat exploateringstillstånd.

Vindkraft

Föreningen har i många år haft anledning att yttra sig i en stort antal planerade vindkraftsärenden – ett energislag definitivt inte optimal för djur som fåglar, fladdermöss och insekter som ju nyttjar samma luftrum. I år endast 4 vindkraftsärenden och endast 1 ärende har gällt den planerade havsbaserade vindkraften i Norra Kvarken, nämligen den sk. Kappaparkens ev. störning av Holmöarnas Natura 2000-område. I likhet med BLS's vindkraftspolicy har föreningen inte sagt nej. Längre har det gällt landbaserade vindkraftsparker och VOF's, liksom BLS's policy, har inte varit ill till vindkraft utan: nej, inte där, men där kan vara ok, osv. Dock, när det gäller havsbaserad vindkraft i Norra Kvarken menar vi att detta *intensiva* nord-sydliga, öst-västliga flyttfågelstråk gör att Norra Kvarken är det absolut sämsta område för havsbaserad vindkraft. Vi har även i alla vindkraftärenden drivit tesen att *kunskapen* hur vindkraften påverkar främst flygande fåglar är ytterst bristfällig, liksom erfarenheten av de olika förslag som framförts för att undvika kollisioner med såväl vingar som bygnader.

I början av november genomförde vi tillsammans med Naturskyddsföreningen i Västerbotten en seminariedag, öppet för allmänheten på Umeås Stadsbibliotek, Väven, kring temat: Vindkraftens roll i energisystemet – viktigt och angeläget – javisst, men på rätt plats och på rätt sätt. Antoine Baudoin, energisakkunnig på Naturskyddsföreningen hade en övergripande och lärorik genomgång av vårt energisystem och vindkraftens roll och möjligheter. Jack Lysholm, VOF och Naturskyddsföreningen Västerbotten, gick igenom vindkraftens risker för störningar av fåglar och fladdermöss, och Per-Olof Nilsson, ansvarig för flera av VOF's rovfågelsprojekt redogjorde för

kontrollprogrammet för påverkan på kungsörnen vid de stora vindkraftsparkerna i Fredrika-området. Vindkraftens placering ur marinbiologisk synvinkel belystes även av Naturskyddsföreningens Jan Albertsson. Vindkraften och rennäringen skulle belystas av Jenny Wik-Karlsson, men på grund av förkylning kunde hon tyvärr inte närvara. Det var en lyckad seminariedag med ett 30-tal deltagare; det mesta av seminariet spelades in och kommer att finnas tillgängligt på respektive förenings hemsida – om det nu inte redan finns! Stort tack till Jack som gjorde det mesta för detta lyckade arrangemang.

Kraftledning och vägar

Inte minst i samband med vindkraftsanläggningar planeras betydande kraftledningsdragningar i Västerbotten. I många fall har vi fått inskränka oss till att kräva professionellt utförda inventeringar av såväl fåglar som skyddsvärd natur – inventeringar inte bara vid ett tillfälle, utan vid ett flertal tillfällen vid olika tider på året och helst under flera år. Ett speciellt Umeå-ärende gällde gång och cykelbroar, från såväl Tegssidan som centrala stadssidan, till norra delen av Ön. Vi motsatte oss detta, men det lär nog bli av. Dock, en förhoppning är att när dessa broar börjar nyttjas av allmänheten och allmänheten upptäcker vilken fantastisk ”grön lunga” norra Ön är (Umeås Central Park!), så gäller det att mobilisera umeborna att kraftfullt motsätta sig planerna på ett ”Manhattan” på norra Ön – det borde få förbli ett park och naturområde!

Skogsavverkning

Endast 1 skogsavverknings ärende har vi behandlat (borde kunna bli många fler) och det gällde kommunens planerna på betydande avverkningar på Bastuskär efter den stora stormen november 2024, med betydande rotvältor över stora delar av skäret. Tillsammans med stugägare på Bastuskär avvisade vi dessa omfattande avverkningsplaner och menade att skäret i enlighet med tidigare förslag borde avsättas som naturskyddsområde. Avverkningsplanerna är nu nedlagda och har inskränkt sig till röjning av stigar och leder.

VOF och städningsuppdrag

Även detta år, efter avtal med Länsstyrelsen, har VOF mot viss ersättning, vid 3 tillfällen (vår, sommar och höst) städat spänger och annat vid Stora Tuvan, Bergön, Villanäs, Degernäs (Limpan) och Storavan. Våra rapporter om anläggningarnas tillstånd har (vill vi tro) bidragit till att spången på Stora Tuvan nu är under rejäl rekonstruktion Städningsavtalet hoppas vi skall förlängas för åren 2026 och 2027. När lämpliga tider för städningen annonseras via hemsida och sociala medier, vill vi uppmana alla som kan att hjälpa till – hittills har det främst varit styrelsemedlemmar som utfört arbetet. Höststädningen av spången på Stora Tuvan (när löven fallit och innan frosten kommit) kan vara ett trevlig ”event” med sopar och skyfflar, fika och förutom vitryggig hackspett kanske en flock stjärtmesar uppe i alkronorna!

VOF, fågelguidningar och allmänheten

De 8 via Länsstyrelsen och *Stiftelsen Naturvård vid nedre Umeälvens delta* utlagda guidningarna för allmänheten kunde genomföras i vanlig ordning (dock en guidning uteblev). Guidningarna genomfördes av representanter för: VOF's styrelse, Kungs- och Havsörnsprojektet, UDF, Fågelstationen Stora Fjäderägg, samt Christer Olssons särskilda guidning i maj månad på Stora Tuvan för synskadade med fokus på hur fåglar sjunger, lockar och varnar.

För mer detaljer kring observationer och deltagare, se hemsidans ”Guiderapport 2025”

VOF-entusiaster genomförde även 2025 en ”Fågeltornskamp” mellan Brånsjölaget ”Våga Vägra Havet” och Bergölaget ”Blåhökarna”. Bergön vann med 81 arter över Brånsjöns 58. Summa sedda arter 92 – målet nästa år är 100!

VOF och Naturskyddsföreningen Västerbotten

Det sedan några år närmare samarbetet mellan VOF och Naturskyddsföreningen i Västerbotten fortsätter framgångsrikt. Ett exempel på samarbetet är det ovan nämnda vindkraftsseminariet. Men

även annat. VOF's Jan-Erik Wallin har gjort en noggrann genomgång av hur Länsstyrelsen sköter **Naturreservatet Brånsjön** och för många fågelskådare föga överraskande kunnat visa att den beslutade skötselplanen inte har upprätthållits. Det har sedan länge saknats vatten i denna för landskapet unika slättsjö, som inte längre har kunnat göra anspråk på "sjö". En detaljerad skrivelse, undertecknad av såväl VOF som Naturskyddsförening, med förslag på åtgärder för att rädda sjön, har i dagarna inlämnats Länsstyrelsen högsta ledning. Vi hoppas att detta verkligen skall resultera i konstruktiva åtgärder. Stort tack Jan-Erik för ett väl utfört arbete!

BLS's riksstämman 2025, Moskogen Leksand 25-27 april

Bertil Strömberg representerade VOF vid BLS's riksstämman 2025; Christer Olsson, som medlem i BLS valberedning, brukar vanligen delta, men detta år på fågeläventyr i Sydamerika! För mer information om Riksstämman 2025, se BLS hemsida.

Norrlands Regionalföreningar, Boden 8-9 november

VOF representerades av Michael Gruber och Roger Olofsson, men även Christer Olsson, som (ständig) medlem i BLS's valberedning, deltog tillsammans med representanter från BLS och samtliga regionalföreningar i Norrland (endast en regionalförening uteblev). Fågelskyddsfrågor diskuterades, men kanske särskilt behovet av rekrytering av inte minst yngre medlemmar i organisationen.

VOF och SLU

VOF har länge haft ett nära samarbete med SLU i Umeå, särskilt när det gäller forskning, inventering och övervakning av våra rovfåglar (se SLU's Boreal Raptor Project). Under hösten genomfördes ett ytterst lärorikt seminarium kring *jaktfalkens situation* inom det boreala området med forskare från Sverige, Finland, Norge, Island och Alaska. För mer information om Boreal Raptor Project, se: <https://www.goldeneaglesweden.com/boreal-raptor-project.html>

Projekt- och verksamhetsrapporter 2025

De fullständiga Verksamhetsberättelserna 2025 från VOF's projekt och verksamheter, se:

Projektet Havsörns: se VOF's hemsida under menyn Fågelskydd

Projekt Kungsörn: se VOF's hemsida under menyn Fågelskydd

Projekt Pilgrimsfalk: se VOF's hemsida under menyn Fågelskydd

Projekt Jaktfalk: se VOF's hemsida under menyn Fågelskydd

Projekt Berguv: se VOF's hemsida under menyn Fågelskydd

Projekt Vitryggig hackspett, se VOF's hemsida under menyn Fågelskydd

Stora Fjäderäggs Fågelstation: se VOF's hemsida under menyn Stora Fjäderägg

Umedeltats Fältstation: se VOF's hemsida under menyn Umedeltats Fältstation

Regionala rapportkommittén (Rrk)